

Høgskolen i Telemark

Fakultet for allmennvitenskapelige fag

**EKSAMEN
I
6012 DRIFTSREGNSKAP OG BUDSJETTERING**

06.05.2014

Tid:	4 timer
Målform:	Bokmål / Nynorsk
Sidetall:	2 sider oppgavetekst + forside og vedlegg
Hjelpemiddel:	Kalkulator
Merknader:	Vekting er gitt ved starten av hver oppgave
Vedlegg:	Hjelpearke med oppstillinger/skjema

Sensuren finner du på StudentWeb.

BOKMÅL**Oppgave 1 (45 %)**

Karl Johan Ploggen er budsjettansvarlig i AS Org. Resultat og balanseregnskap for 2013 er som vist nedenfor. Alle tall er oppgitt i 1000 kr og vi ser bort fra skatt i hele denne oppgava.

Resultatregnskap	2013
Salgsinntekter	18 200
Vareforbruk	9 200
Direkte lønnskostnader	3 600
Indirekte lønnskostnader	1 300
Markedsføringskostnader	1 200
Administrasjonskostnader	1 000
Avskrivninger	900
<i>Driftsresultat</i>	<i>1000</i>
<i>Rentekostnader</i>	<i>450</i>
<i>Ord. resultat før skatt</i>	<i>550</i>
Balanse pr.31.12.13	2013
Varige driftsmidler	5 500
Varelager	2 350
Kundefordringer	1 360
Kontanter/bankinnskudd	100
<i>Sum eiendeler</i>	<i>9 310</i>
Aksjekapital	400
Annen egenkapital	1 440
Langsiktig gjeld	3 800
Kassekreditt	2 360
Leverandørgjeld	740
Annen kortsiktig gjeld	570
<i>Sum egenkapital og gjeld</i>	<i>9 310</i>

Følgende opplysninger gjelder for budsjettåret 2014:

- En regner med at omsetningen vil øke med 10 %, og at varekostnad og direkte lønn vil øke i takt med omsetningen.
- Indirekte lønn øker til 1400.
- Markedsføring er uforandret fra 2013 mens administrasjonskostnad stiger til 1100.
- Det skal selges varige driftsmidler for 900. Det vil også bli investert i nye varige driftsmidler for 1400. Avskrivninger totalt for 2014 for både gamle og nye driftsmidler vil bli 1100.
- Varelageret per 31.12.14 anslås å bli på 2150.
- Kredittiden til vareleverandører er 45 dager, mens kundefordringstiden er 1 måned. Både varekjøp og salg antas å foregå jevnt gjennom året.
- Det legges ikke opp til utbyttebetaling, og annen kortsiktig gjeld antas å bli uforandret fra 2013 til 2014.
- Langsiktig gjeld nedbetales som serielån med 2 halvårlige forfall, 30.06 og 31.12. Rente per halvår er på 3 % og avdraget på 300 per halvår.

a) Regn ut budsjettet driftsresultat for 2014.

b) Regn så ut budsjettet likviditetsendring gjennom 2014. La all likviditet avregnes mot kassekreditten, mens kontanter og bankinnskudd holdes uforandret. På årets siste dag, legges rente og provisjonskostnad til kassekreditten, med 8 % av gjennomsnittlig trukket beløp på kassekreditten.

c) Fullfør resultatbudsjettet for 2014 (videre fra driftsresultat) ved å inkludere rente og provisjon fra kassekreditten samt rente på langsiktig gjeld.

d) Beregn ny balanse per 31.12.14 basert på samtlige opplysninger ovenfor.

e) Regn ut totalkapitalrentabilitet og likviditetsreserve i % av omsetning for 2014 og kommenter tallene.

Oppgave 2 (20 %)

Forklar eller gi en kort omtale av følgende begreper og/eller problemstillinger:

- Balansert målstyring
- Just in time
- Internpriser når det er ledig kapasitet og når det er full kapasitetsutnyttelse
- Overskuddssenter
- Prising av biprodukter
- Volumavvik i standard selvkostregnskap (også kalt beskjeftigelsesavvik)

Oppgave 3 (35 %)

En tilvirkningsbedrift har følgende standard bidragskalkyle per enhet:

	Ferdig tilvirket	Varer i arbeid (ViA)
Direkte material	10 kg*40 kr/kg = 400 kr	7 kg*40 kr/kg = 280 kr
Direkte lønn	2 t*400 kr/t = 800 kr	1 t*400 kr/t = 400 kr
Indirekte variable tilvirkningskostnader	2 t*200 kr/t = 400 kr	1 t*200 kr/t = 200 kr
Tilvirkningsmerkost	1600 kr	880 kr
Variable salgskostnader	200 kr	-
Salgsmerkost	1800 kr	-

ViA-kalkylene baserer seg på at 7 kg direkte material og halvparten av direkte lønn og indirekte variable tilvirkningskostnader har oppstått fram til registrering inn på lager for varer i arbeid. De resterende 3 kg direkte material og resten av tilvirkningstida (1 time), skjer når enheter blir fullført ut fra lager for varer i arbeid og inn på lager for ferdigvarer.

a) I april måned var det ingen lagerendringer (varer i arbeid og ferdigvarelager), hva blir kalkulert dekningsbidrag dersom det produseres og selges 400 enheter? Salgsprisen i april var på 2650 kroner per enhet.

Ved inngangen til mai måned, hadde bedriften 100 enheter på lager for varer i arbeid og 200 enheter på ferdigvarelageret. Alle de 100 enhetene fra IB ViA blir fullført i løpet av mai. I tillegg blir 500 nye enheter satt inn i produksjonsprosessen i løpet av mai. Av disse 500 blir 300 ferdige, mens de siste 200 ender opp som UB ViA ved utgangen av mai. Det blir solgt 380 enheter i mai for kr. 2700 per stykk.

b) Hva blir mengde ferdigvarer på ferdigvarelageret ved utløpet av mai måned (UB)?

c) Hva blir standard mengde material og standard tid for mai måned?

d) Før standardkostnadene i driftsregnskapet for mai måned ned til kalkulert dekningsbidrag. Du kan se bort fra virkelige kostnader, så du trenger bare føre tall i kolonnen for standardkostnader.

NYNORSK (45 %)**Oppgave 1**

Karl Johan Ploggen er budsjettansvarleg i AS Org. Resultat og balanserekneskap for 2013 er som vist nedanfor. Alle tal er oppgitt i 1000 kr og vi ser bort frå skatt i heile denne oppgåva.

Resultatrekneskap	2013
Salsinntekter	18 200
Varekostnad	9 200
Direkte lønskostnader	3 600
Indirekte lønskostnader	1 300
Marknadsføringskostnader	1 200
Administrasjonskostnader	1 000
Avskrivningar	900
<i>Driftsresultat</i>	<i>1000</i>
<i>Rentekostnader</i>	<i>450</i>
<i>Ord. resultat før skatt</i>	<i>550</i>

Balanse pr.31.12.13	2013
Varige driftsmidlar	5 500
Varelager	2 350
Kundefordringar	1 360
Kontantar/bankinnskott	100
<i>Sum eigedelar</i>	<i>9 310</i>

Aksjekapital	400
Annen egenkapital	1 440
Langsiktig gjeld	3 800
Kassekreditt	2 360
Leverandørgjeld	740
Annan kortsiktig gjeld	570
<i>Sum egenkapital og gjeld</i>	<i>9 310</i>

Følgjande opplysningar gjeld for budsjettåret 2014:

- Ein reknar med at omsetninga vil auke med 10 %, og at varekostnad og direkte løn vil auke i takt med omsetninga.
- Indirekte lønn aukar til 1400.
- Marknadsføring er uforandra frå 2013 medan administrasjonskostnad stig til 1100.
- Det skal seljast varige driftsmidlar for 900. Det vil og bli investert i nye varige driftsmidlar for 1400. Avskrivningar totalt for 2014 for både gamle og nye driftsmidlar vil bli 1100.
- Varelageret per 31.12.14 reknar ein med blir på 2150.
- Kredittiden til vareleverandørar er 45 dagar, medan kundefordringstida er 1 månad. Både varekjøp og sal går jamt gjennom året.
- Det leggjast ikkje opp til utbyttebetaling, og annen kortsiktig gjeld reknar ein med blir uforandra frå 2013 til 2014.
- Langsiktig gjeld nedbetalast som serielån med 2 halvårlege forfall, 30.06 og 31.12. Rente per halvår er på 3 % og avdraget på 300 per halvår.

a) Rekn ut budsjettert driftsresultat for 2014.

b) Rekn så ut budsjettert likviditetsendring gjennom 2014. La all likviditet reknas av mot kassekreditten, medan kontantar og bankinnskott blir uforandra. På årets siste dag, leggjast

rente og provisjonskostnad til kassekreditten, med 8 % av gjennomsnittleg trekt beløp på kassekreditten.

c) Fullfør resultatbudsjettet for 2014 (vidare frå driftsresultat) ved å inkludere rente og provisjon frå kassekreditten og rente på langsiktig gjeld.

d) Still opp ny balanse per 31.12.14 basert på opplysningane ovafor.

e) Rekn ut total kapitalrentabilitet og likviditetsreserve i % av omsetning for 2014 og kommenter tala.

Oppgåve 2 (20 %)

Forklar eller gi ei kort omtale av følgjande omgrep og/eller problemstillingar:

- Balansert målstyring
- Just in time
- Internpriser når det er ledig kapasitet og når det er full kapasitetsutnytting
- Overskottssenter
- Prising av biprodukt
- Volumavvik i standard sjølvkostrekneskap (også kalla «beskjeftigelsesavvik»)

Oppgåve 3 (35 %)

Ei verksemd har følgjande standard bidragskalkyle per eining:

	Ferdig tilverka	Varer i arbeid (ViA)
Direkte material	10 kg*40 kr/kg = 400 kr	7 kg*40 kr/kg = 280 kr
Direkte løn	2 t*400 kr/t = 800 kr	1 t*400 kr/t = 400 kr
Indirekte variable tilverkingsteknader	2 t*200 kr/t = 400 kr	1 t*200 kr/t = 200 kr
Tilverkingsteknad	1600 kr	880 kr
Variable salskostnader	200 kr	-
Salsmeknad	1800 kr	-

ViA-kalkyla baserar seg på at 7 kg direkte material og halvparten av direkte løn og indirekte variable tilverkingsteknader har oppstått fram til registrering inn på lager for varer i arbeid. Dei resterande 3 kg direkte material og resten av tilverkingstida (1 time), skjer når einingar blir fullført ut frå lager for varer i arbeid og inn på lager for ferdigvarer.

a) I april måned var det ingen lagerendringar (varer i arbeid og ferdigvarelager). Kva blir standard tilverkingsteknad, standard salsmeknad og kalkulert dekningsbidrag dersom det produserast og seljast 400 einingar? Salsprisen i april var på 2650 kroner per eining.

Ved inngangen til mai måned, hadde verksemda 100 einingar på lager for varer i arbeid og 200 einingar på ferdigvarelageret. Alle dei 100 einingane frå IB ViA blir fullført i løpet av mai. I tillegg blir 500 nye einingar satt inn i produksjonsprosessen i løpet av mai. Av disse 500 blir 300 ferdige, mens dei siste 200 endar opp som UB ViA ved utgangen av mai. Det blir seld 380 einingar i mai for kr. 2700 per stykk.

b) Kva blir mengda ferdigvarer på ferdigvarelageret ved utløpet av mai måned (UB)?

c) Kva blir standard mengde material og standard tid for mai måned?

d) Før standardkostnadene i driftsrekneskapen for mai måned ned til kalkulert dekningsbidrag. Du kan sjå bort frå verkelege kostnader, så du treng berre føre tal i kolonna for standardkostnader.

Vedlegg

Skjemaer/oppstillinger som hjelp for hukommelsen. Ingen innføring på dette arket.

Oppgave 1b): Likviditetsbudsjettering på årsbasis (indirekte metode for likviditetsbudsjettering):

NB: Husk at alle inn og utbetalinger må komme med. Hvis enkelte inn- eller utbetalinger ikke har en naturlig plass i oppstillingen, legg evt. til ny post nederst eller tilpass skjemaet. (Husk at du også like gjerne kan bruke direkte metode for likviditetsbudsjett: Likviditet = Σ innbetaling - Σ utbetaling.)

Driftsresultat

- Renter på eksisterende lån (pantelån)
- Betalbar skatt som forfaller i budsjettåret
- + Avskrivninger
- = Selvfinansieringsevne
- Utbytte som forfaller i budsjettåret
- Avdrag på eksisterende lån
- Anleggsinvesteringer
- Økning i omsetningsavhengige omløpsmidler
- + Økning i omsetningsavhengig kortsiktig gjeld
- = Likviditetsoverskudd for året

Oppgave 3b): Prinsippskjema for føring av driftsregnskap (standard-bidrag):

SALG	Antall	kr		Kr	Avvik
		Standard Mengde	Sats	Standard kostnad	
Direkte materialer					
Direkte lønn					
	Sum avvik direkte kostnader:				
Indirekte variable tilvirkn.kostnader					
Periodens tilvirkningsmerkost					
Beholdningsendringer varer i arbeid					
Tilvirkningsmerkost ferdigvarer					
Beholdningsendringer ferdigvarer					
Tilvirkningsmerkost solgte varer					
Indirekte variable salgskostn					
SALGSMERKOST					
KALKULERT DB					
	Sum avvik direkte kostnader				
	Sum dekningsdifferanser				
	VIRKELIG DEKNINGSBIDRAG				
	Faste kostnader:				Avvik faste k:
	Faste tilvirkningskostn				
	Faste salgs&adm kostnader				
	Sum budsjettavvik faste kostn.				
	PRODUKSJONSRESULTAT				